

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de
Montisfalisci, M.DCC.XVII.

Casus II. Argumentum. Fundans Ecclesiam non acquirit jus sepulturæ, nisi illud expressè reservaverit in limine foundationis, nec defuncto Patrono absque electione sepulturæ Ecclesia Patronalis potest ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72191](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72191)

Christiano; sed supradicti Honores, non debentur omni Christiano; Ergo isti *Canones* non concedunt supradictos honores Fundatori. Respondetur enim, *Canones* hos concedere illum honorem Fundatori, qui debetur omni Christiano non simpliciter, & absolutè, sed cum addito scilicet *Patrono*, ut sunt honores supradicti. Rectum enim est, ut cum honor sit benefactivæ Gloriæ indicium magis honorentur, qui beneficia contulerunt, deinde qui conferre queunt. *Arist. lib. 1. Rhet. ad Theodect.*

15 Non debetur tamen Patrono talis honor, ut scilicet in suo servitio retinere possit Canonicos Ecclesiarum Collegiatarum de Jurepatronatus, ut fuit resolutum à Sacra Congregatione Concilii in una *Seguntina* 20. Febr. 1593. lib. 7. pag. 93. nisi in limine Foundationis hoc sibi reservaverit; sicuti potest, ut dicam infra *par. 2. Can. XXVII.*

Ex quibus omnibus patet opus Foundationis Ecclesiarum, cum habeat pro præmio honorem, præstantius esse cæteris operibus, dum ut nos docet Aristoteles in *l. primo Rhet. cap. 9.* Quorum præmium honor est, atque laus longè præstantiora sunt, quàm ea, quorum præmium est pecunia. Unde de Fundatore Ecclesiarum canere possumus, quod olim cecinit *Vates ille.*

Dum juga montis aper, fluvium dum piscis amabit.

Dum ibimo pascentur Apes, dum rora cicada;

Semper honor, nomenque tuum, laudesque manebunt.

Virgil. Eclog. 5.

ARGUMENTUM.

Fundans Ecclesiam non acquirit Jus sepulturæ, nisi illud expressè reservaverit in limine foundationis. Nec defuncto Patrono absque electione sepulturæ Ecclesia Patronalis potest prætereendere Jus tumulandi illius Cadaver.

SUMMARIUM.

- 1 Sepulcrum numeratur ab Aristotile inter partes honoris.
- 2 Fundans Ecclesiam non acquirit in ea jus sepulturæ, nisi in limine foundationis hoc sibi reservaverit? & num 6. sed limita, ut num. 7.
- 3 Jus sepulturæ quid sit?
- 4 Jus sepulchri non transit ad hæredes extraneos.
- 5 *Glossæ in cap. Unic. de jurepatr. in. 6. versic. Item, & in cap. Qui sentit de reg. jur. versic. Item eodem libro explicatur*
- 8 Fundator non habet jus concedendi sepulturas, vel Cappellas in Ecclesia Patronali, sed limita ut ibi.
- 9 Jus sepeliendi Cadavera Parochianorum decedentium absque electione sepulturæ, & absque sepulchro majorum spectat ad Ecclesiam Parochialem.
- 10 Parochus sepeliens alienum Parochianum, tenetur restituere corpus.
- 11 Jus sepeliendi proprios Parochianos est jus Parochiale.
- 12 Patronus Ecclesiæ Parochialis, cujus est Parochianus decedens absque electione Sepulturæ est sepeliendus in illa.
- 13 Parochus debetur Canonica portio pro funeribus proprii Parochiani, & quare?
- 14 Consuetudo Sacris Canonibus contraria dicitur corruptela.
- 15 Immemorabilis difficilè probatur, & quæ requirantur ad ejus probationem?
- 16 Proprietas clara absorbet possessionem.
- 17 Consuetudo contra jus commune ad hoc ut sit valida quid requiritur.
- 18 Vocabulum Matricis est æquivocum.
- 19 Ecclesia Parochialis debet habere certum Territorium, aliàs non esset Parochialis.

CASUS II.

Fundans Ecclesiam an acquirat unà cum aditu processionis, seu jure honorificentiae jus sepulturæ cum privativa, nè alii nisi ipse, & ejus Descendentes sepeliantur in dicta Ecclesia.

Et videtur quod Fundans Ecclesiam ex eo quod per supradictos Canones acquirit jus honorificentiae, acquirat etiam jus sepul-

sepulturae, scilicet Ius, ut ipse, & ejus Descendentes sepeliantur in ea Ecclesia, & Ius prohibendi, ne alii sepeliantur in illa, dum sepulcrum numeratur inter Partes Honoris ab Aristotele lib. 1. Rhetor. ad Theodet. cap. 5. ibi: *Honoris Partes sunt Sacra, memorations, Decantationes carminum, aut soluta orationis ad laudem recitatio, loci, vel primi confessus, sepulcrum, Imagines, Publici victus.* Et gloss. in Cap. Unic. de Jurepatr. in 6. versic. Item, & in Cap. Qui sentit de regul. Jur. versic. Item eodem lib. dicit, quod Patronus sit præceteris honorandus in sessionibus, & sepultura.

2 Contrarium tamen verius de Jure est, quia Ius sepulturae est omnino diversum, & nihil habet commune cum Jurepatronatus, ut docent Lambertin. de Jurepatr. lib. 1. par. 1. quest. 11. art. 13. Lotter. de re Benefic. lib. 2. quest. 4. num. 22. Ventrigh. in prax. For. Eccles. Annot. prima de Jurepatr. §. 4. num. 13. Rota decis. 163. num. 15. par. 17. recent. & decis. 145. num. 8. coram Gregor. & decis. 162. num. 17. & seq. coram Bich.

3 Ius enim sepulturae est Ius humani proprium Cadaver, & suorum, & prohibendi, ne alii sepeliantur in eodem sepulcro; quod edificavit de licentia Ordinarii; Ius verò Patronatus est Ius honorificum, onerosum, & utile alicui competens in Ecclesia pro eo, quod illam fundavit, construxit, & dotavit; Edificare, & construere Ecclesiam tendit ad Cultum Divinum, non sic sepultura; Ius Patronatus transit ad hæredes extraneos, non verò Ius sepulcri; Quia quando deficit Progenies illorum, quibus tale Ius competit, extinguitur dictus usus Sepulturae, & liberè transit ad Ecclesiam, sicut dicitur de usufructu extincto illo, cui fuit facta concessio L. pen. Cod. de Usufruct. Rota in Calaguritana Sepultura 17. Maii 1606. coram Coccin. Ergo ex eo, quod prædicti Textus concedant Fundanti Ecclesiam Ius patronatus, seu Ius honorificentiae, non proinde concedunt, ei etiam Ius Sepulturae.

5 Nec obstant Glossæ supradictæ, quia imprimis non sunt veræ Glossæ, sedfigurationes Casuum. Deinde loquuntur de honore Prælationis respectu illorum voluntentium Sepulturam in Ecclesia, quod

Pars I.

scilicet Patronus præferri debeat aliis concurrentibus in petitione sepulturae. Ut declarat Rota decis. 445. coram Cavaler. num. 5.

6 Benè verum est, quod potest Fundans Ecclesiam in limine foundationis reservare sibi, & pro suis Descendentibus Ius Sepulturae cum privativa ad alios in illa Ecclesia; & tunc ex tali pacto, & lege conveniet illi Ius sepulturae, ut advertit Vitalin. in Clement. Dudum §. Hujusmodi num. 10. Archidiacon. in cap. 1. de pact. in 6. num. 6. Lotter. dicto lib. 2. quest. 4. numer. 22. Amostaz. de Causis Piis lib. 5. cap. 7. num. 38. Rota decis. 308. num. 4. par. 4. tom. 1. recent. Concurrente tamen licentia Episcopi, sive expressa, sive tacita; nam quod Laici habeant Ius Sepulturae in Ecclesia, cum tolerentur solum ex gratia, non possunt acquirere hujusmodi Ius Sepulturae invito Episcopo. Abb. in Cap. Abolenda de Sepult. num. 5. versic. Quidquid. ibique Butrius num. 3. Rota decis. 222. num. 4. & decis. 223. num. 3. par. 1. divers. Et dummodò Sepultura sub Bradellis, aut propè Altare non fiat. Amostaz. de Causis Piis lib. 5. cap. 7. num. 38.

8 Multoque minùs Fundator, si vigore supradictorum Canonum non habet Ius Sepulturae, poterit sibi vindicare Ius concedendi Sepulturas, vel Cappellas in Ecclesia Patronali, nisi id Ius sibi fuerit in limine foundationis cum consensu Episcopi legitime reservatum, ut fuit resolutum à Sacra Congregatione Concilii in Seguntina 24. Januarii 1602. lib. 10. pag. 21.

Et hic non incongruum duxi annectere sequentem Casum, in quo olim Ego scripsi, scilicet: Defuncto Titio Patrono Ecclesiae A, absque electione, & reservatione Juris Sepulturae in eadem Ecclesia; hæc prætendebat tumulationem illius Cadaveris, necnon emolumenta funerum sub prætextu, quod cum sit ab ipso Patrono fundata debeat illum in sinu suo recipere, & exercere hunc actum gratitudinis erga illum, à quo habuit esse, ad exemplum boni Filii, qui omne debitum gratitudinis, & reverentiæ exercere debet erga proprium Patrem defunctum; & etiam sub prætextu, quod ipsa sit ab immemorable

B

rabili

rabili in possessione tumulandi omnes Cives decedentes ab intestato, & absque electione Sepulturæ, cum solutione carolennorum duorum pro quolibet Defuncto; tum etiam eo sub fundamento, quod ipsa sit Matrix; & habeat curam habitualem respectu aliarum Ecclesiarum.

Contra quam præentionem insurrexit Ecclesia Parochialis B. vindicando dictam tumulationem ad se pertinere. Hinc orta lite inter has duas Ecclesias datum fuit dubium: An, & in qua Ecclesia tumulandum sit Cadaver præfati Patroni, & cuinam competat Jus exigendi emolumenta funerum? Quod resolvendum dicebam favore Ecclesiæ Parochialis B, licet non fuerit mihi exhibitæ in facto ulla circumstantia militans pro dicta Ecclesia Parochiali B.

9 Clara est enim dispositio Juris, quod decedentibus Parochianis absque electione Sepulturæ, & absque sepulcro majorum, Jus sepeliendi eorum Cadavera spectat ad Ecclesiam Parochialem, à qua tum in vita, tum in articulo mortis cælesti pabulo Parochiani reficiuntur, ut sunt Textus clari in *Cap. Dilectus de Cappell. Monach. cap. ex parte, cap. Cum liberum de Sepult. Sperell. decis. 87. num. 5. & decis. 88. num. 4. & 33.* Nec potest alia

10 Ecclesia Parochialis, seu alius Parochus alienum Parochianum sepelire, alias transgrediretur terminos proximi sui, & Iure cogere restitueret corpus juxta Textum in *cap. primo de Sepultur. adjuncta ibi gloss. Verb. ne transgrediaris, & Textu in cap. Ex parte in cap. Cum liberum*

11 *eadem tit.* Quia cum Jus sepeliendi proprios Parochianos decedentes absque electione Sepulturæ sit Jus Parochiale non potest alter Parochus, aut alius Rector Ecclesiæ se ingerere in illo, ut expressè statuitur per Conc. generale Vienneuse in *Clement. Dudum de Sepult. Abb. Abolenda num. 6. Extra eodem tit. & in rubr. de Paroch. num. 2.*

12 Stante hac Juris dispositione, cum Patronus defunctus absque electione Sepulturæ sit Parochianus Ecclesiæ Parochialis B. à qua recepit infra annum, nec non in articulo mortis Sacramenta, sepeliendus est de Iure in dicta Ecclesia Parochiali, & ipsi danda veniunt emolu-

13 menta funerum; Parochus enim fundatam habet intentionem super Canonica portione pro funeribus proprii Parochiani, ac super omnibus obventionibus contingentibus intra limites Parochiæ, & ad eum omnes spectant per *Text. in cap. Pastoralis de Sepult.* Eâ ratione, quod eum Parochus habeat onus prædicandi, confitendi, administrandi alia Sacramenta, assistendi in articulo mortis, & invigilandi supra suos Parochianos; justum est, quod istis decedentibus habeat ab ipsis emolumentum, pro eorum funeribus juxta illa principia rationi congrua; Qui sentit incommodum debet sentire, & commodum: Dignus est operarius mercede sua: Et ut apud Apostolum: Sint consolatorum Socii, qui fuerunt passionum. *Textus in cap. 1. 2. & 4. de Sepult. ibique Gloss. verb. à quibus Assumpti Clement. Dudum eodem tit. Gratian. in cap. Placuit 13. quest. 2. §. Sed aliud propè finem. Rota decis. 501. num. 1. par. 13. recent.*

Nec huic dispositioni, & assistentiæ Juris favore Ecclesiæ Parochialis B. obstat prætensa observantia immemorabilis, quam ex adverso decantat Ecclesia Patronalis A. existendi in possessione, tumulandi omnes Cives, decedentes ab intestato absque electione Sepulturæ, & exigendi emolumentum carolennorum duorum pro quolibet Defuncto; quia 14 omissio, quod consuetudo, vel observantia Sacris Canonibus contraria non valeat *cap. Cum causa de sent. & re judic. diciturque potius corruptela. cap. Cum Ven. septimo de consuetud. itaut nec transcurso cujuscumque temporis firmetur; sed eo gravius damnetur Rot. penes Posth. de Manut. decis. 321. num. 18. & seqq.* Non potest adhuc in dicta immemorabili fieri in Ecclesia Patronali ullum fundamentum pro mantentione in possessione tumulandi omnes Cives ab intestato decedentes, ac exigendi dictum emolumentum.

15 Quia in primis probatio immemorabilis est aded difficilis propter rigorem omnium requisitorum juxta *Gloss. in cap. 1. de præscript. in 6. ut rari sint casus, in quibus illa probata remaneat, ut advertunt Trobat. de effect. immemorabil. quest. 9. num.*

num. 9. & sequen. Card. de Luca de regal. disc. 146. num. 15. Requiritur enim ad illam primò, quòd Testes deponant de proprio visu per quadraginta anno continuos ante motam litem, ut patet ex *Adden. ad Buratt. decis. 973. num. 7. in fine*, Rota coram Cerr. decis. 607. num. 16. & coram Merlin. decis. 532. num. 20. Secundò: Ut deponant de primo auditu à majoribus, quòd nempe ita illis dixerint fuisse servatum in Ecclesia Patronali. Rocch. disput. Iur. cap. 167. num. 21. Pæn. decis. 641. num. 3. Merlin. decis. 532. num. 20. Tertiò: Quòd deponant etiam de secundo auditu, quòd nempe eorum majores hoc ipsum audiverint ab aliis eorum majoribus, ut est magistralis decisio 1392. coram Coccin. & dicta dec. 641. coram Pæn. Pax Jordan. tom. 3. Lucubr. lib. 14. tit. 18. Sabell. in Summ. diversor. tract. in Verb. Consuetudo num. 15. Quartò: Ut deponant, quòd neque ipsi Testes, neque eorum majores unquam viderint, atque audiverint contrarium Pax Jordan. tom. 2. Lucubr. lib. 11. tit. 13. num. 54. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 100. n. 10. Rocch. disput. Iur. cap. 167. num. 21. Rota coram Gregor. decis. 691. num. 1. Quintò denique: Ut deponant de publica voce, & fama per verbum fuit, & est, & sic percutiendo tempus tam præsens, quam præteritum, & addendo, quòd non extitit, nec extat memoria initii; Rota coram Cerr. decis. 607. num. 20. & coram Bich. decis. 528. num. 11.

In præsentem autem observantiam immemorabilem tumulandi omnes Cives, & exigendi dictum emolumentum, quam jactat Ecclesia Patronalis A., non video in facto probatam per supradiçta requisita; Unde cum proprietas Iuris tumulandi clarè ex supradiçtis pertineat ad Ecclesiam Parochialem B. sequitur, quòd nulla sit possessio tumulandi, quam dicit habere Ecclesia Patronalis A., dum proprietas clara absorbet possessionem juxta theoricam Panormitan. in cap. Consultationibus de Jurepatr. Dominus meus Advocatus Pitonius discept. Eccles. 29. num. 2. Rota coram Priol. decis. 113. numer. 35. & 36. & coram Emerix Jun. decis. 1320. num. 15. cum aliis in Alatrina Iurispatr. 15. Junii 1705. S. final. & 7. Decembris

seq. S. Nullatenus coram R.P.D. Scotto.

17 Deinde hujusmodi consuetudini, quam vocant immemorabilem tumulandi omnes Cives ab intestato decedentes, cum obstet Ius commune, non sufficit, quòd bona fide fuerit introducta, sed insuper requiritur titulus juxta *Textum in cap. 1. De præscript.* Qui si sit insufficientis, aut nullus, nihil juvat immemorabilis, quæ tanquam accessoria ad titulum, eo corruente, corruiit consequenter, & ipsa. Barbof. in Rubric. De præscript. num. 349. Gratian. discept. 441. num. 18. Castill. decis. 12. num. 16. & 17. lib. 2. Rota in Bononien. Iurispatr. de Ghisleriis coram bononien. Pio impress. apud Balducc. ad Ramon. tom. 4. decis. 203. num. 22. Et in Nullius Fulden. Jurisdictionis 1. Junii 1708. S. 153. & 2. Junii 1710. S. Pro responsione coram R. P. D. Ansaldo.

Non potest Ecclesia Patronalis B. allegare pro titulo Immemorabilis, quòd 18 sit *Matrix*, quia cum vocabulum *Matricis* sit æquivocum, & referribile ad quamdam matricitatem impropriam, quæ prædicatur de Ecclesia, quæ sit nobilior, & antiquior, non est aptum dandi Ius Ecclesiæ A. tumulandi omnia Cadavera; sed solum dandi Ius Prælationis, & Præminentie super omnes alias Ecclesias, Card. de Luca de Paroch. disc. 27. num. 10.

Nec valet allegare pro titulo, quòd 19 habeat curam habitualem relatè ad omnes alias Ecclesias ejusdem Loci, quia cum Ecclesia B. sit verè Parochialis debet habere certum Territorium aliàs non esset Parochialis juxta doctrinam Ioannis Andreæ in cap. Super eo de præben. in 6. & aliorum, apud Gonzal. Gloss. 6. num. 92. Dum duæ Parochiæ non possunt promiscuè in una eademque determinatione constitui, resistente *Textu in cap. Præcipimus 16. quest. 1. & in cap. Tua nos de Eccles. edifican.* Rota decis. 281. num. 11. par. 15. recent. Et sic cum etiam Ecclesia Patronalis A. haberet curam habitualem, sequeretur, quòd cura habitualis ejusdem populi esset penes duas Ecclesias, quod est prohibitum juxta *Textum in cap. Cum non ignores de Præben.* Rota decis. 274. num. 10. par. 14. recent.

B 2

Ac

Ac proinde deficiente titulo prætenſæ immemorabilis, jus tumulandi Patronum defunctum competit Eccleſiæ Parochiali B. cui favet aſſiſtencia Iuris. *Menoch. de retinen. poſſeſſ. remed. 3. num. 122. & ſeqq. Gratian. diſcept. 898. num. 17. Poſſib. de Manut. obſerv. 10. num. 21. & ſeqq.*

Nec adverſatur, quòd Eccleſia A. cum fit fundata, & dotata à Patrono, debeat illi præſtare honorem, & reverentiam recipiendi in ſe illius Cadaver, quia ut ſuperius notavi, Patronus in Eccleſia Patronali non habet Ius ſepulturæ, niſi hoc ſibi ſpecialiter reſervaverit in limine foundationis.

ARGUMENTUM.

Tradens Fundum in Emphyteuſim pro ædificanda Eccleſia, reſervato ſibi certo Canone annuatim, non acquirit Jus Patronatus in illa.

SUMMARIUM.

- 1 Tradens Fundum in Emphyteuſim pro ædificanda Eccleſia, non acquirit in ea Juspatronatus, & Quare?
- 2 Dominus Fundi dando Fundum Eccleſiæ amittit dominium Fundi, ſed acquirit in Eccleſia Jus honorificentie.

CASUS III.

Quidam dedit in Emphyteuſim pro ædificanda Eccleſia Fundum ſuum reſervato ſibi certo Canone annuatim; Quæritur an iſte ratione aſſignationis Fundi acquirit Juspatronatus?

Rpondeo negativè, quia Textus in ſupradictis duobus capitibus concedit Juspatronatus, ſeu Aditum proceſſionis abſolutè Fundanti, ſeu danti Fundum pro ædificanda Eccleſia transferendo in illam totum Ius ſuum ſcilicet: Dominium tam directum, quàm utile Fundi; ſicuti dedit abſolutè Fundum pro ædificanda Eccleſia transferendo in illam utrumque dominium Iulius ille, cui Ge-

laſius Papa in ſupradicto Canone *Pia Mentis* in retributionem huiusmodi Beneficii collati Eccleſiæ dedit Aditum proceſſionis; ſed ille, qui dedit Fundum in Emphyteuſim pro ædificanda Eccleſia, non dicitur abſolutè dediffe Fundum, quia non tranſtulit in Eccleſiam totum Ius ſuum cum reſervaverit ſibi dominium directum in Fundo; ergo Textus in ſupradictis duobus capitibus non concedit Juspatronatus danti Fundum in Emphyteuſim pro Eccleſia ædificanda; Ita tenent *Gae. in repet. cap. final. de Elect. lib. 6. in 21. col. Lambertin. de Jurepatr. lib. 1. par. 1. queſt. 2. art. 2.*

Quod comprobatur paritate Domini, & Servi; ſicuti enim Dominus manumittendo ſervum, & privando ſe illo amittit dominium Servi, ſed acquirit Juspatronatus in eo *ex leg. prima, & ſecunda ff. de Jurepatr. & ex leg. prima, S. Circa, ff. de Offic. Prefect. Urb. & Archidiaconus in dicto cap. Pia Mentis*; Ita Dominus Fundi dando Fundum Eccleſiæ amittit quidem dominium fundi, ſed acquirit in Eccleſia Juspatronatus, ſeu Ius honorificentie.

ARGUMENTUM.

Ædificata Eccleſia in Fundo, inſcio Proprietario, an hic acquirit in illa Juspatronatus ratione Fundi.

SUMMARIUM.

- 1 Ædificans Eccleſiam in Fundo meo, me inſcio, Ego non acquiro in ea Juspatronatus ratione Fundi, ſed licita, ut ibi.
- 2 Ædificans Eccleſiam in Fundo meo, me inſcio, an acquirit Juspatronatus in illa ratione Ædificationis?
- 3 Ædiſcium cedit ſolo.

CASUS IV.

Quidam ædificavit Eccleſiam in Fundo meo, me inſcio, quæritur, an Ego ratione Fundi acquiram Juspatronatus in illa Eccleſia:

Rpondeo negativè, quia non poſſum acqui-